

# Velká Británie na cestě z EU: budou evropské státy potřebovat Evropskou unii?

**PhDr. Jiří Malý, Ph.D.**

ředitel Institutu evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační konference

**Evropská unie v nových podmínkách: kam směřuje její vývoj?**

Brno, 7. dubna 2017

*Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 do 31. 8. 2017 se projekt nachází ve fázi udržitelnosti.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ



# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## 23. 6. 2016 – referendum o členství Velké Británie v EU

### Celkové výsledky za Spojené království

- vystoupit z EU – 51,9 % (17 410 742 hlasů)
- zůstat v EU – 48,1 % (16 141 241 hlasů)
- účast – 72,2 %

### Výsledky podle zemí

- Anglie
  - vystoupit z EU – 53,4 %; zůstat v EU – 46,6 %
    - Londýn: vystoupit z EU – 40,1 %; zůstat v EU – 59,9 %
    - ostatní anglické regiony: vystoupit z EU – 51,8 % až 59,3 %
- Wales
  - vystoupit z EU – 52,5 %; zůstat v EU – 47,5 %
- Severní Irsko
  - vystoupit z EU – 44,2 %; zůstat v EU – 55,8 %
- Skotsko
  - vystoupit z EU – 38,0 %; zůstat v EU – 62,0 %

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Kampaň před referendem o členství Velké Británie v EU

### Zastánci členství Velké Británie v EU

- zdůrazňování ekonomických výhod zapojení Velké Británie do jednotného vnitřního trhu EU
- varování před ekonomickými riziky, resp. negativními ekonomickými šoky v případě vítězství zastánců brexitu v referendu

### Odpůrci členství Velké Británie v EU

- zdůrazňování negativních důsledků, nákladnosti a nepotřebnosti předpisů EU a byrokracie EU pro britskou ekonomiku
- nutnost obnovit suverenitu Velké Británie a vrátit rozhodování zpět do rukou britských občanů, britského parlamentu a britské vlády
- potřeba účinnější kontroly a snížení imigrace do Velké Británie
- úspora britských plateb do rozpočtu EU ve výši 16,4 mld. eur ročně
  - měli účinnější kampaň než zastánci setrvání Velké Británie v EU

## Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

- **24. 6. 2016** – David Cameron rezignoval na post britského premiéra a předsedy Konzervativní strany
- **11. 7. 2016** – Theresa Mayová novou předsedkyní Konzervativní strany
- **13. 7. 2016** – Theresa Mayová jmenována novou britskou premiérkou
- výsledek referenda ve prospěch brexitu
  - nebyl právně závazný
  - britská vláda a britský parlament s ním mohly naložit podle svého uvážení – buď ho respektovat, nebo ho odmítnout
  - nezahájil formální proces odchodu Velké Británie z EU

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

**Článek 50 Smlouvy o Evropské unii** – upravuje formální postup vyjednávání o vystoupení členské země z EU

- *„Každý členský stát se v souladu se svými ústavními předpisy může rozhodnout z Unie vystoupit. Členský stát, který se rozhodne vystoupit, oznámí svůj záměr Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Unie sjedná a uzavře s tímto státem dohodu o podmínkách jeho vystoupení, s přihlédnutím k rámci jeho budoucích vztahů s Unií... Smlouvy přestávají být pro dotýčný stát použitelné dnem vstupu dohody o vystoupení v platnost, nebo nedojde-li k tomu, dva roky po oznámení jeho záměru vystoupit, nerozhodne-li Evropská rada jednomyslně po dohodě s dotýčným členským státem o prodloužení této lhůty...“*
- oznámení záměru Velké Británie vystoupit z EU Evropské radě
  - zahájení oficiálního vyjednávání o brexitu

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

**Reakce příznivců setrvání Velké Británie v EU** – nerespektovat nebo zvrátit výsledek referenda

- požadavek na opakování referenda – předpoklad, že v dalším referendu by se voliči vyslovili pro členství Velké Británie v EU
- Skotsko – nerespektovat výsledek referenda, protože ve Skotsku většina voličů hlasovala pro zachování členství v EU
  - skotská první ministryně Nicola Sturgeonová chce udržet Skotsko v EU a připravit další referendum o nezávislosti Skotska
  - předcházející referendum o nezávislosti Skotska – v roce 2014, 55,3 % hlasujících odmítlo nezávislost Skotska
- požadavek, aby britská vláda zahájila oficiální vyjednávání o vystoupení Velké Británie z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii až po obdržení souhlasu britského parlamentu
  - žaloba k Vrchnímu soudu Anglie a Walesu s tímto požadavkem
  - předpoklad, že mezi členy parlamentu převažují zastánci členství Velké Británie v EU, takže parlament nemusí vládě souhlas udělit

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Stanovisko britské vlády – cesta k tvrdému brexitu

- respektovat výsledek referenda
- **20. 7. 2016** – Velká Británie se vzdala svého předsednictví Rady EU plánovaného na 2. pololetí 2017
- **koncem března 2017** – zahájit oficiální vyjednávání o vystoupení Velké Británie z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii
- legislativu EU nechat v platnosti i po vystoupení Velké Británie z EU, právní předpisy EU pak upravovat či rušit postupně podle potřeby
- *„Jsou zde demokraticky zvolení politici, kteří vážně navrhují, že by vláda měla hledat cestu, jak ignorovat výsledek referenda a nechat Velkou Británii v Evropské unii. Nemohu to říct jasněji: Brexit znamená brexit a pokusíme se, aby přinesl úspěch. Neuskuteční se žádné pokusy zůstat v Unii nebo se k ní znovu připojit zadními vrátky, ani žádné další referendum. Země zvolila opuštění Evropské unie a já jako premiérka zajistím, abychom ji opustili.“*

Theresa Mayová, předsedkyně Konzervativní strany, 11. 7. 2016

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Stanovisko britské vlády – cesta k tvrdému brexitu

- *„Brexit znamená brexit a my ho proměníme v úspěch. Výsledek referenda byl jasný. Byl legitimní. Budeme věřit britskému lidu. Velká Británie opustí Evropskou unii... Velká Británie se po odchodu z EU stane opět nezávislou a suverénní zemí. Zákony se už nebudou dělat v Bruselu, ale ve Westminsteru. Tyto zákony nebudou interpretovat soudci v Lucemburku, ale soudy v této zemi... Podoba vztahů s EU bude zcela nová a nelze o ní uvažovat s ohledem na minulost ani jako o švýcarském či norském modelu. S Unií bude chtít Velká Británie setrvat v partnerském a obchodním vztahu a spolupracovat především v otázkách bezpečnosti... Po brexitu bude moci Velká Británie znovu rozhodovat o svých vlastních záležitostech včetně způsobu kontroly imigrace.“*

Theresa Mayová, britská premiérka, projev na výroční konferenci Konzervativní strany v Birminghamu, 2. 10. 2016



# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Stanovisko Evropské rady – cesta k tvrdému brexitu

- *„Jedinou možnou alternativou pro tvrdý brexit je žádný brexit. Bez ohledu na to, že nyní tomu nikdo nevěří. Celá kampaň ve prospěch brexitu ukázala, že Velká Británie touží po absolutní svobodě, zrušení právních předpisů EU a odmítnutí volného pohybu osob z ostatních členských zemí EU a že nechce přispívat do společného rozpočtu EU. Takový přístup má následky. Pro pozici britské vlády i celý vyjednávací proces. To v podstatě znamená radikální oslabení vztahů s EU. Což je věc, kterou lze pojmenovat jako tvrdý brexit.“*

Donald Tusk, předseda Evropské rady, 13. 10. 2016

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

**Stanovisko britské vlády** – cesta k tvrdému brexitu

**17. 1. 2017** – britská premiérka Theresa Mayová představila pozici Velké Británie při vyjednávání o vystoupení z EU

- odchod z jednotného vnitřního trhu EU
  - obnovení kontroly nad britskými hranicemi
  - zastavení volného pohybu pracovních sil
  - výrazné omezení migrace pracovníků z EU do Velké Británie
  - vyvázání Velké Británie z pravomocí Soudního dvora EU dohlížejícího na dodržování pravidel jednotného vnitřního trhu EU
  - radikální snížení plateb Velké Británie do rozpočtu EU
- odchod z celní unie EU
  - uzavírání vlastních obchodních dohod Velké Británie s ostatními státy světa
  - zavedení cel v obchodu mezi Velkou Británií a EU podle pravidel WTO – tomu se bude chtít Velká Británie vyhnout sjednáním nové dohody o volném obchodu s EU

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Rozhodnutí britských soudů ve věci brexitu

**3. 11. 2016** – rozsudek Vrchního soudu Anglie a Walesu

- k zahájení vyjednávání o brexitu
  - je nutný souhlas britského parlamentu
- reakce britské vlády
  - nesouhlas s rozsudkem Vrchního soudu Anglie a Walesu, odvolání proti tomuto rozsudku k Nejvyššímu soudu Spojeného království
  - pokračování příprav k zahájení vyjednávání o brexitu i přes soudní rozhodnutí

**24. 1. 2017** – rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království

- k zahájení vyjednávání o brexitu
  - je nutný souhlas britského parlamentu
  - není nutný souhlas regionálních parlamentů Skotska, Walesu a Severního Irska

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Zákon o oznámení záměru Velké Británie vystoupit z EU European Union (Notification of Withdrawal) Act 2017

- předložen britskou vládou na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království
- umožňuje britské vládě oznámit Evropské radě záměr Velké Británie vystoupit z EU v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii, a tak zahájit vyjednávání o brexitu

**8. 2. 2017** – zákon schválen Dolní sněmovnou

- schválen bez dodatků, ve znění předloženém britskou vládou
- pro přijetí 494 poslanců, proti 122 poslanců

**7. 3. 2017** – zákon schválen Sněmovnou lordů, avšak se 2 dodatky

**13. 3. 2017** – zákon opět schválen Dolní sněmovnou i Sněmovnou lordů

- v obou parlamentních komorách schválen bez dodatků, ve znění předloženém britskou vládou

**16. 3. 2017** – zákon podepsala britská královna Alžběta II.

- zákon tak vstoupil v platnost

# Brexit: od referenda k zahájení vyjednávání

## Zahájení vyjednávání o brexitu

**29. 3. 2017**

- britská vláda oznámila Evropské radě záměr Velké Británie vystoupit z EU
  - tím bylo v souladu s článkem 50 Smlouvy o Evropské unii zahájeno oficiální vyjednávání o brexitu
- *„Stálý zástupce Spojeného království při Evropské unii Tim Barrow předal na základě mého pověření předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi dopis, v němž jsme oznámili, že vláda aktivuje článek 50 Smlouvy o Evropské unii. Velká Británie na základě přání svých občanů opouští Evropskou unii. Jedná se o historický moment. Budeme rozhodovat o vlastní budoucnosti. Už není cesty zpět.“*

Theresa Mayová, britská premiérka, projev k britským poslancům,  
29. 3. 2017

# Vliv brexitu na EU a její členské státy

Tabulka 1 – Evropská unie po brexitu (údaje z roku 2015)

	Obyvatelstvo		HDP v běžných cenách		Platby do rozpočtu EU	
	v mil.	podíl na EU-28 v %	v mld. eur	podíl na EU-28 v %	v mld. eur	podíl na EU-28 v %
<b>Velká Británie</b>	64,9	12,8	2 577,3	17,5	16,4	11,6
<b>Německo</b>	81,2	16,0	3 032,8	20,6	30,2	21,4
<b>Francie</b>	66,8	13,1	2 181,1	14,8	22,5	15,9
<b>Itálie</b>	60,8	12,0	1 642,4	11,2	16,5	11,7
<b>EU-28 (včetně Velké Británie)</b>	508,2	100,0	14 702,1	100,0	141,2	100,0
<b>EU-27 (bez Velké Británie)</b>	443,3	87,2	12 124,8	82,5	124,8	88,4

Pramen: Eurostat; Konečné přijetí (EU, Euratom) 2015/339 souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2015

# Vliv brexitu na EU a její členské státy

Tabulka 2 – Podíly největších ekonomik na světovém HDP v paritě kupní síly (v %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Čína</b>	11,0	11,6	13,0	13,8	14,6	14,7	15,8	16,6	17,3
<b>USA</b>	21,6	20,7	20,5	19,8	19,2	19,5	16,5	15,9	15,8
<b>Indie</b>	4,6	4,8	5,2	5,5	5,7	5,7	6,6	6,8	7,0
<b>Japonsko</b>	6,7	6,4	6,0	5,9	5,7	5,5	4,6	4,4	4,2
<b>Německo</b>	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	3,8	3,4	3,4	3,4
<b>Rusko</b>	3,2	3,3	3,0	3,0	2,9	3,0	3,4	3,3	3,3
<b>Brazílie</b>	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	2,8	3,0	3,0	2,8
<b>Velká Británie</b>	3,7	3,2	2,8	2,9	2,8	2,8	2,3	2,4	2,4
<b>Francie</b>	3,4	3,4	3,4	3,3	3,2	2,7	2,5	2,4	2,3
<b>Itálie</b>	2,8	2,8	2,7	2,6	2,5	2,2	2,0	2,0	1,9
<b>EU-28 (včetně Velké Británie)</b>	22,5	22,1	21,3	20,7	20,0	19,2	17,2	17,1	16,9
<b>EU-27 (bez Velké Británie)</b>	:	:	:	:	:	:	14,9	14,7	14,5

Pramen: Evropská komise

# Vliv brexitu na EU a její členské státy

Velká Británie má dlouhodobě v porovnání s průměrem EU

- vyšší HDP na obyvatele v paritě kupní síly
- vyšší růst reálného HDP
- nižší míru nezaměstnanosti
- vyšší rozpočtový deficit
- vyšší veřejný dluh

V důsledku brexitu bude mít EU v průměru

- nižší HDP na obyvatele v paritě kupní síly
- nižší růst reálného HDP
- vyšší míru nezaměstnanosti
- nižší rozpočtový deficit
- nižší veřejný dluh



# Vliv brexitu na EU a její členské státy

- *„Evropskou unii učiníme silnější a odolnější prostřednictvím ještě větší jednoty a vzájemné solidarity a dodržováním společných pravidel. Jednota je nezbytností i naší svobodnou volbou. Pokud bychom jednali jen každý za sebe, zatlačí nás dynamika světového vývoje do pozadí. Společně však máme šanci tuto dynamiku ovlivňovat a hájit naše společné zájmy a hodnoty. Budeme postupovat společně, v případě potřeby různým tempem a s různou intenzitou, avšak stejně jako dříve budeme kráčet stejným směrem, v souladu se Smlouvami, přičemž další země budou mít i nadále možnost připojit se později. Naše Unie je jednotná a nerozdělitelná.“*

Římské prohlášení, 25. 3. 2017

- Je EU nerozdělitelná, když byl zahájen proces vystoupení jednoho jejího členského státu v souladu se zněním zakládajících smluv EU?
- Může být jednota EU nezbytností a zároveň svobodnou volbou?
- Bude zbylých 27 členských států EU postupovat společně, když mohou zároveň v případě potřeby postupovat různým tempem a s různou intenzitou?

# Vliv brexitu na EU a její členské státy

- Brexit ukazuje, že EU má alternativu
- Jestliže Velká Británie zvládne brexit i období po brexitu bez ekonomických a sociálních otřesů, může to být alternativa lákavá
- Brexit změní mocenské poměry mezi velkými a menšími zeměmi EU i mezi členskými státy s různými názory na další směřování EU, na podobu a hloubku evropské integrace
- To může zvětšit již tak existující rozpory a pnutí mezi členskými zeměmi EU
- Některé členské země EU pak mohou začít uvažovat o následování příkladu Velké Británie
- EU čelí riziku, že Velká Británie nebude jediná, nýbrž první země, která vystoupí z EU
- Toto riziko bude tím větší, čím příznivější bude ekonomický, sociální a další vývoj Velké Británie po jejím odchodu z EU

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

## EU nedokáže účinně řešit problémy a krize, kterým čelí

EU nedokázala vyřešit

- dluhovou krizi v Řecku a v některých dalších zemích eurozóny
- problémy finančního sektoru v některých členských státech EU
- migrační krizi v EU
- zhoršenou bezpečnostní situaci a nárůst počtu teroristických útoků v řadě zemí EU

EU spíše jen zmírňuje průběh a následky těchto problémů a krizí, namísto aby odstraňovala jejich příčiny

➤ to ohrožuje evropský integrační proces mnohem více než brexit

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

## Dluhová krize

- od roku 2010 postupně zasáhla 5 členských států eurozóny
  - Řecko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Kypr
- od počátku byla vyloučena možnost vystoupení těchto problémových zemí z měnové unie
  - jednalo by se o dezintegrační krok, který by byl v rozporu se zněním zakládajících smluv EU i s politikou orgánů EU
- *„Řecko v žádném případě nevystoupí z eurozóny. Bylo by šílené snažit se řešit problémy, které má Řecko, mimo eurozónu.“*

Joaquín Almunia, komisař EU pro hospodářské a měnové záležitosti,  
Světové ekonomické fórum v Davosu, leden 2010

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

## Opatření k „řešení“ dluhové krize

### Finanční pomoc 5 zemím eurozóny

- prostřednictvím záchranných mechanismů eurozóny
- celkový objem finanční pomoci – 498,2 mld. eur

### Doplnění a zpřísnění rozpočtových pravidel pro eurozónu

- six pack – 5 nařízení a 1 směrnice EU (účinnost od prosince 2011)
- two pack – 2 nařízení EU (účinnost od května 2013)
- novelizace článku 136 Smlouvy o fungování Evropské unie (účinnost od května 2013)
- Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii (účinnost od roku 2013)

### Kvantitativní uvolňování měnové politiky

- provádí Evropská centrální banka – březen 2015 až prosinec 2017
- celkový objem nákupu cenných papírů – 2300 mld. eur

### Bankovní unie

### Unie kapitálových trhů

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

Tabulka 3 – Finanční pomoc pěti zemím eurozóny

		Výše finanční pomoci (v mld. eur)	Zahájení čerpání	Ukončení čerpání
Řecko	1. pomoc	73,0	květen 2010	prosinec 2011
	2. pomoc	142,9	únor 2012	červen 2015
	3. pomoc	86,0	srpen 2015	srpen 2018
Irsko		68,2	listopad 2010	prosinec 2013
Portugalsko		76,8	květen 2011	červen 2014
Španělsko		41,3	prosinec 2012	prosinec 2013
Kypr		10,0	březen 2013	březen 2016
Celkem		498,2		

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

Tabulka 4 – Veřejný dluh pěti zemí eurozóny postižených dluhovou krizí (Řecka, Irsko, Portugalska, Španělska, Kypru) a Itálie (v % HDP)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 <sup>*)</sup>
<b>Řecko</b>	103,1	109,4	126,7	146,2	172,1	159,6	177,4	179,7	177,4	179,7
<b>Irsko</b>	23,9	42,4	61,7	86,3	109,6	119,5	119,5	105,2	78,6	75,1
<b>Portugalsko</b>	68,4	71,7	83,6	96,2	111,4	126,2	129,0	130,6	129,0	130,5
<b>Španělsko</b>	35,5	39,4	52,7	60,1	69,5	85,7	95,4	100,4	99,8	99,7
<b>Kypr</b>	53,5	44,7	53,4	55,8	65,2	79,3	102,2	107,1	107,5	107,4
<b>Itálie</b>	99,8	102,4	112,5	115,4	116,5	123,3	129,0	131,9	132,3	132,8

<sup>\*)</sup> prognóza Evropské komise

Pramen: Eurostat

- přes realizaci protikrizových opatření nelze považovat dluhovou krizi v 5 zemích eurozóny za vyřešenou
- všechny tyto země mají v současnosti vyšší veřejný dluh než v době, kdy v nich dluhová krize vypukla
- velmi vysoký a nadále rostoucí veřejný dluh má rovněž Itálie

# Důsledky nevyřešených krizí v EU

Tabulka 5 – Celkový počet žadatelů o azyl v EU (v tisících)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<b>Evropská unie</b>	225,2	263,8	259,4	309,0	335,3	431,1	627,0	1322,8	1258,9

Pramen: Eurostat

## Migrační krize v EU

- od roku 2015
- trend silně rostoucí imigrační vlny do EU je však podle statistických dat patrný již mnohem delší dobu
- přesto orgány EU dosud nedokázaly na tuto situaci adekvátně reagovat a efektivně ji řešit
- EU rezignovala na plnění a vymáhání vlastních pravidel v oblasti imigrace, azylu a kontroly vnější hranice schengenského prostoru
- opatření přijatá EU jsou nerealistická a neúčinná (kvóty na přerozdělování imigrantů mezi členské státy EU)
- účinná opatření přijaly samostatně pouze některé členské i nečlenské země EU (Maďarsko, Rakousko, balkánské státy)



# Důsledky nevyřešených krizí v EU

## Politické důsledky

- v členských zemích EU rostou volební výsledky politických stran s kritickým nebo odmítavým postojem k EU
- Velká Británie je na odchodu z EU

## Referenda v zemích EU v roce 2016

- **6. 4. 2016** – Nizozemsko
  - referendum o asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou
  - 61 % hlasujících asociační dohodu odmítlo
- **2. 10. 2016** – Maďarsko
  - referendum o kvótách na přerozdělování imigrantů mezi členské státy EU
  - 98,4 % hlasujících kvóty odmítlo

# Možné efekty čtvrté průmyslové revoluce

## Čtvrtá průmyslová revoluce

- komplexní robotizace pracovně náročných výrob, smart factories, 3D tisk, internet věcí
  - zkrácení výrobních a dodavatelských řetězců z organizačního i geografického hlediska
  - další snížení potřeby pracovních sil
  - další snížení podílu pracovních nákladů na celkových výrobních nákladech
  - zvýšení významu dopravních nákladů
  - přesun výroby blíže ke spotřebitelům
  - lokalizace výroby
  - přesun výroby z nově industrializovaných a rozvojových zemí do vyspělých států

# Možné efekty čtvrté průmyslové revoluce

## Možné důsledky čtvrté průmyslové revoluce

- přínosy pro vyspělé státy
  - obnovení růstu jejich podílu na světovém HDP
  - vznik nových výrobních kapacit
  - vznik i zánik pracovních míst
- hrozby pro nově industrializované a rozvojové země
  - pokles jejich podílu na světovém HDP
  - zánik výrobních kapacit
  - zánik nízkonákladových pracovních míst
- Čína
  - potenciál přizpůsobit se a dosáhnout přínosů jako vyspělé státy

# Možné efekty čtvrté průmyslové revoluce

## Možné důsledky čtvrté průmyslové revoluce pro EU

- menší provázanost národních ekonomik
- menší potřeba mezinárodního obchodu
- menší potřeba dohod o volném obchodu
- menší potřeba celní unie EU
- menší potřeba jednotného vnitřního trhu EU
- snížení významu EU v dnešní podobě
- členské země EU mohou mít výraznější motivaci nově definovat svůj vztah k EU, resp. k evropskému integračnímu procesu
- Budou však za těchto nových podmínek evropské státy potřebovat Evropskou unii?

**Děkuji za pozornost**